

เหนือรู้

พระอาจารย์สงบ มนัสสุนโต

ถาม-ตอบ ปัญหารธรรม วันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๕๘

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : เรื่อง “พ่อเข้าบ้านไม่ได้”

หลวงพ่ : เราก็คิดว่าเป็นปัญหาในครอบครัว พ่อไปดูตอนหลังมา ฟังนะ

ถาม : กราบนมัสการหลวงพ่ที่เคารพ พ่อของเพื่อน

หลวงพ่ : คำว่า “ของเพื่อน” นี่หมดเลย ไม่ใช่ของมีง แล้วมีงอยู่อะไรด้วยละ

ถาม : พ่อของเพื่อนเพิ่งเสียชีวิต ตั้งศพ ๗ วันแล้วเผา ลูกหลานทำพิธีให้อย่างถูกต้องบริบูรณ์ทั้งไทย จีน อาทิโยนเหรียญระหว่างทางศพกลับจากโรงพยาบาล ตอนเอาอัฐิกลับเข้ามาบูชาที่บ้านก็ขอเจ้าที่เจ้าทางเรียบร้อยแล้ว เป็นต้น

คุณพ่อถือศีล ๕ เป็นประจำ และตอนเสียชีวิตก็หลับไปเงียบๆ ลูกหลานก็คิดถึงและตั้งตารอว่าคุณพ่อจะมาหาที่บ้านเมื่อไหร่ ถึงขนาดมานอนรอที่ห้องท่าน รอดตรงข้างเตียงนอนท่าน โดยทำต่อเนื่องตั้งแต่วันที่เสียชีวิตต่อมาจนเผาศพแล้ว แต่ท่านก็ไม่เคยมาปรากฏแม้ในฝันหรือในนิมิต จนกระทั่ง ๗ วันหลังเผาศพท่านแล้ว มีคนข้างบ้านได้มาปรารภว่าเมื่อคืนคุณพ่อมาเข้าฝันบอกว่าฉันเข้าบ้านไม่ได้ ซึ่งมีคนข้างบ้านถึง ๒ คนที่มาบอกเรื่องราวแบบเดียวกัน

จึงขอโอกาสกราบเรียนถามหลวงพ่ว่าทำไมจึงเป็นเช่นนี้ ทำไมท่านจึงไม่มาปรากฏหรือมาฝันให้ลูกแท้ๆ แต่ดันไปบอกคนข้างบ้าน ตอนนี้ลูกหลานสืบสนว่าได้ขาดตกบกพร่องพิธีกรรมใดๆ หรือไม่ และท่านจะไปภพภูมิที่ดีไหมครับ หรือยังวนเวียนอยู่ที่ภพภูมิใด เพราะในฝันท่านบอกว่าท่านเข้าบ้านไม่ได้ จึงกราบเรียนถามและขอคำแนะนำ พร้อมทั้งวิธีแก้ไขได้ หากทำในสิ่งที่ขาดตกบกพร่องครับ

ตอบ : อันนี้เขานักการณะ เราจะบอกว่ามันเป็นเรื่องราวไรสาระมากเลย เรื่องไรสาระ มันไม่เป็นสาระอะไรเลย แล้วก็ไม่ใช่เรื่องของคนเขียนด้วย มันเป็นเรื่องของคนข้างบ้าน มันเป็นเรื่องไรสาระ

๑. เป็นเรื่องไรสาระ

๒. อ่านอย่างนี้แล้วนะ มันเสียใจ

เสียใจว่า พระพุทธศาสนาในเมืองไทยตั้งแต่สร้างชาติมา แล้วพระพุทธศาสนาฝังมาในเลือดของชาวพุทธแล้ว ทำไมไม่มีความคิดความเห็นอย่างนี้ ทำไมไม่มีความคิดความเห็นอย่างนี้ นี่ความคิดความเห็น ถ้ามันมีความคิดความเห็นอย่างนี้ ใอันนี้มันถือผีถือผีถือสงฆ์ อ่อนวอนขอ มันเกี่ยวอะไรด้วยละ

ถ้าเป็นพระพุทธานะ เห็นไหม พระอรหันต์ในบ้าน พ่อแม่ของเราได้ดูแลหรือยัง ใอันนี้พ่อแม่ เราได้ดูแลพ่อแม่ไหม เวลาพ่อแม่ตายไปแล้วมานอนที่เตียงพ่อเตียงแม่ ให้พ่อแม่มาเข้าฝัน ให้พ่อแม่มาหาหรือ เวลาพ่อแม่อยู่ เราได้ดูแลหรือเปล่า

ถ้าเราได้ดูแลนะ เราได้ดูแล เราได้รักษาแล้ว ถึงเวลาพ่อแม่ตามอายุขัยที่เสียไป ถ้าพ่อแม่เป็นอายุขัยที่เสียไป **อทาสี เม อทาสี เม** องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดไว้แล้ว “เธออย่าเสียใจ อย่าคร่ำครวญ อย่าพริ้วพริ้วไฟ อย่าร้องไห้ๆ ให้ทำคุณงามความดี ถึงกัน ให้ทำคุณงามความดี ให้ระลึกถึงกัน”

ระลึกถึงได้ไหม...ได้

ระลึกถึงพ่อแม่เราได้ไหม...ได้

แต่บอกว่าให้พ่อแม่มาเข้าฝัน ให้มารู้แบบนี้ นี่มันเรื่องอะไร นี่มันข้ามภพข้ามชาตินะ มันเป็นเรื่องข้ามภพข้ามชาติ ใอันนี้มันเป็นเรื่องราวโหราศาสตร์ มันเป็นเรื่องความเชื่อ ถ้าเรื่องความเชื่อ เห็นไหม แล้วพอบอกว่า ใอันนี้บอกใอันนี้คนข้างบ้านมาพูด ยิ่งแล้วใหญ่เลย ใอันนี้คนข้างบ้านนะ

กรณีนี้ละ กรณีบ้านใครก็แล้วแต่ ถ้าเกิดบ้านใครมีคนตาย มีอะไร ใช้พวกที่จัดพิธีกรรมเขาจะมหาเลย เอาชุดเล็ก เอาชุดใหญ่ จะเอาชุดไหน แล้วเดี่ยวถ้าจัดไม่ถูก แล้วจะเป็นอย่างนั้นๆ...มันไม่ใช่หรอก

เราทำคุณงามความดีนะ จบแล้วก็คือจบ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนไว้แล้วนะ การเกิด การแก่ การเจ็บ การตาย และการไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย ถ้าเราประพฤติปฏิบัติพินถึงที่สุดแห่งทุกขันธ์ เราจะไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย

เรื่องเกิด แก่ เจ็บ ตายเป็นเรื่องธรรมดา เป็นเรื่องธรรมดา แต่ถ้าคนเรามันอยากเกิด แต่กลัวตาย เกิดนี่อยากนัก เวลาตายนี่ไม่อยากตาย แต่เวลาตายไปแล้วจะมาติดต่อกัน จะต้องมาเข้าฝันกัน

ถ้าการมาเข้าฝันนะ การมาเข้าฝัน การมาระลึกถึงกัน มันเป็นไปได้ ถ้ามันเป็นไปได้ มันก็เป็นความฝัน มันจะย้อนกลับมาเรื่องการปฏิบัติ เวลาการปฏิบัติ เขาเอาปฏิบัติความจริง เขาไม่เอาความฝัน

ในทางโลกเขาบอกเขามีความฝัน เขาจะตามหาความฝันของเขา ถ้าเขามีความฝัน เขามีเป้าหมาย แล้วเขาพยายามประกอบสัมมาอาชีวะของเขาให้ถึงเป้าหมายนั้น ใ้ฉันมันเป็นประโยชน์

แต่ใ้ฉันจะมาเข้าฝันแล้วบอกว่าทำไมมันลำบาก

ลำบากตั้งแต่คนถามมันลำบาก ลำบากที่คนคิดมันลำบากนี้ เวลาเรา ถ้าสมมุติเราพ่อแม่เราเสีย เราก็จัดประเพณี จัดทำบุญกุศลให้จบก็คือจบ ใ้ฉันคำถามเขียนมานะ ใ้ฉันฟังนี้เราฟังแล้วมันเศร้า เวลาเขาว่า พ่อถือศีล ๕ เวลาตายไปแล้วลูกหลานก็ตั้งตารอ ไปนอนรอที่เตียงท่านเลย

นี่มันคิดอะไรกัน มันแปลก ใ้ฉันมันเป็นเรื่องโหราจารย์ โหราศาสตร์ ว่าไป

เราจะบอกว่า ถ้าเป็นชาวพุทธต้องถือพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดา เป็นผู้มืคุณธรรม เป็นผู้ที่มีเมตตา เป็นผู้ที่มีปัญญา

พระธรรม พระธรรมคือสังฆธรรมที่คำสั่งสอนของท่านนั้นนะ พระสงฆ์ พระสงฆ์ก็ให้เป็นพระจริง ๆ

เดี๋ยวนี้พระเข้าทรงเยอะแยะ ใฉนี้มันเข้าทรงทรงเจ้า แล้วก็ไปนอกทาง เราบอกว่าไปนอกทางเลย

แล้วที่บอกว่า พิธีกรรมทำผิดหรือเปล่า ถ้าทำผิด ทำไมเข้าบ้านไม่ได้

เขาจะเข้าบ้านไหน เราเอาพ่อแม่ไว้ในบ้านเรากับเอาพ่อแม่อยู่บนวิมานบนสวรรค์ เอ็งจะให้พ่อแม่อยู่ที่ไหน

ถ้าพ่อแม่ เขาบอกว่า คุณพ่อถือศีล ๕ เป็นประจำ แล้วตอนที่ท่านเสียชีวิต ท่านก็เจ็บกลับไป

นี่คนหมดอายุขัย ไม่เจ็บไม่ไข้ นอนหลับไป นี่ท่านไปดี คนนอนแล้วหลับไปเนาะ ใฉโฮ! พวกเราก็อยากให้เป็นอย่างนั้นเนาะ แล้วพ่อแม่เขาไปวิมานไปสวรรค์ชั้นฟ้าแล้ว มึงบอกว่าพ่อแม่เข้าบ้านไม่ได้

เอ็งว่าบ้านเอ็งกับสวรรค์ เอ็งว่าใครดีกว่ากัน อ้าว! ทำไมต้องมาเข้าบ้านเอ็งล่ะ เขาก็ทำความดีแล้วเขาก็ไปของเขา อ้าว! เขาถือศีล ๕ เป็นประจำ

มันจะบอกตอนนี้นะ คนจะตาย เขาเรียกกรรมนิमित คนถ้ามีกรรมนะ เวลาจะตาย ดิ้นทุรนทุราย แต่ถ้าคนเจ็บไข้ได้ป่วยตายก็ไปอีกอย่างหนึ่ง คนถ้านอนตายนะ นอนตายโดยสงบนะ เขาหมดอายุขัยเขา เขาไปดีของเขา แล้วไปดีของเขาแล้วจะต้องมาเข้าฝันลูกอีกหรือ

ลูก ตอนอยู่ สอนมันยังไม่เชื่อเลย พูดจ๋าจี้จ๋าไซมันยังไม่ฟังเลย แล้วนี่มาเข้าฝันบอกมัน มันจะฟังมึงหรือ เขาไม่มาเข้าให้เสียเวลาหรอก เขาไปสวรรค์วิมานของเขา ดีกว่า แล้วเขาไปสวรรค์วิมานแล้วต้องเข้าฝันเอ็งด้วยหรือ

แล้วไปเข้าฝันชาวบ้านก็ไม่ได้อีก ทำไมไม่มาเข้าฝันลูกหลาน ไปเข้าฝันข้างบ้าน

ถ้าคนข้างบ้านเขาไม่รู้ว่ามีคนตายนะ เขาจะไม่ฝันเลย แต่พอคนข้างบ้านเขารู้ว่าบ้านนี้ตายนะ เขาจะรีบเข้าฝันมาบอกแจ้งเลย เพราะอะไร เพราะเขารู้ว่ามีคนตายไง ถ้าเขาไม่รู้ว่ามีคนตาย เขาจะฝันใหม่ ถ้าเขาฝัน เขาฝันเขาก็ฝันแต่เรื่องอื่น

เราจะบอกว่า ความเพ้อเจ้อ ความเพ้อฝัน พระพุทธศาสนาไม่ได้สอนให้เชื่ออย่างนั้น พระพุทธศาสนาสอนให้เชื่อความจริง

เวลาพ่อแม่เราเสียชีวิต พ่อแม่เราตาย เราก็ทำบุญกุศลให้ตามประเพณีวัฒนธรรม แต่คุณงามความดีที่มันจะเป็นจริงก็เป็นจริงจากการกระทำของพ่อแม่เรานั้นแหละ ถ้าคนทำคุณงามความดี เวลาหมดอายุขัย เขาไปทันที มันไม่มีการเวียนวรรณ จิตนี้จะไปทันที

แล้วบอกว่าทำพิธีกรรมผิดหรือเปล่าๆ

ถ้าเราทำพิธีกรรมเราถูก ลัทธิศาสนาอื่นเขาตายวันไหน เขาฝังวันนั้นเลย เขาไม่มีพระสวดเลย อ้าว! เขาได้บุญหรือเปล่า ถ้าคำว่า “พิธีกรรมผิด” อย่างนี้ศาสนาอื่นเขาก็ไม่มีบุญเลยสิ เขาไม่ได้ทำพิธีกรรมเหมือนเรา อ้าว! แล้วเราทำพิธีกรรมของเราแล้วมันผิด ผิดตรงไหน

เวลาหลวงตาท่านเสียชีวิต ท่านบอกว่า อย่าสวดให้เรานะ ไม่ต้องทำอะไรให้เราทั้งสิ้น เราทำมาพอแล้ว

เห็นไหม ไม่ต้องทำอะไรเลยนั้นแหละถูก ใจทำอะไรเลยนี้มันรุ่มร่าม แต่คนเราก็ทนไม่ได้ พ่อแม่เราเสียชีวิต เราไม่ทำให้พ่อแม่เราได้อย่างไร ชาวบ้านเขาติดินนินทาตายเลย เราก็ต้องทำให้ แต่บุญอย่างนี้กับบุญที่ท่านทำเองต่างกันไหม

ท่านทำของท่านเองมันชัดๆ อยู่แล้ว ท่านทำของท่านเอง อันนั้นชัดเจนนะ ใจเรามันหน้าที่ของลูกหลาน ลูกหลานก็ทำให้ แล้วบอกว่าลูกหลานทำแล้วผิดหรือเปล่า พิธีกรรมทำนี้ผิดไหม แล้วพอบอกเข้าบ้านไม่ได้

เขาไปสวรรค์วิมานของเขา เขาไปถึงภพชาติใดเขาก็ไปของเขา บ้านนี้เป็นที่อยู่ของคนเป็น เราเป็นคนสร้างขึ้นเอง เราเป็นคนสร้างบ้านเรือนเราขึ้นมาเอง พอเราย้าย

บ้านไป บ้านนี้ก็ไม่ใช่ของเราแล้ว ให้พ่อมาเข้าบ้านนี้ไว้ แล้วมึงไปซื้อคอนโดใหม่ มึงไปอยู่คอนโด มึงทิ้งพ่อมึงไว้บ้านหลังนั้นหรือ นี่มันไร้สาระ

อ่านปัญหาอย่างนี้แล้วมันเศร้าใจใจ เศร้าใจว่าชาวพุทธคิดกันได้อย่างนี้หรือ ชาวพุทธคิดกันได้อย่างนี้ใช่ไหม ชาวพุทธมันต้องคิดเรื่องดีกว่านี้ นี่พูดถึงว่าปัญหาไร้สาระ แต่ก็ตอบไปแล้ว ตอบให้เห็นว่าเราคิดเพื่อเจอไปเอง

ถ้าเราเป็นชาวพุทธนะ ชาวพุทธแต่เดิมเวลาเสีย เราก็เข้าใจถึงการเวียนว่ายตายเกิด การเวียนว่ายตายเกิด เราก็ได้ตั้งต้นทำกันมาแล้ว การกระทำนั้นมันเป็นสัจจะเป็นความจริง เป็นสัจจะเป็นความจริง ฉะนั้น การเวียนว่ายตายเกิด เราทำคุณงามความดีของเรา แล้วพอเวียนว่ายตายเกิดมันก็ไปอย่างนั้น ใ้เป็นเรื่องของโลกจิตวิญญาณ มันคนละมิติ คนละภพคนละชาติ

เราเอาภพชาตินั้น แล้วในการประพฤติปฏิบัติเอาภพชาติเรานี้ เอาปัจจุบันนี้ แล้วทำคุณงามความดีนี้ เอาคุณงามความดีนี้ให้มันจบสิ้น

อันนี้เราถือว่าเป็นปัญหาที่ว่าไร้สาระสองอย่าง อย่างหนึ่งคือว่า ใ้คนเขียนมาบอกว่านี่เรื่องของเพื่อนหมดเลย ไม่ใช่เรื่องอะไรของเราเลย แล้วเนื้อหาสาระมันก็ไปเชื่อมกันเรื่องมงคลตื่นข่าวอีก มันไม่เชื่อเรื่องศาสนาเลย

ถ้าเรื่องศาสนานะ พ่อแม่เสีย ทุกคนก็ต้องเศร้าใจเป็นธรรมดา มันเกิดธรรมสังเวช คนเรานะ รักกันผูกพันกัน แล้วต้องพลัดพรากจากกัน มันก็เสียใจเป็นธรรมดา แต่การเสียใจนั้น เราก็มีหลักเกณฑ์ของเรา แต่คุณงามความดีที่เราทำ เราก็ทำให้แล้วทุกอย่างพร้อม แต่เราจะฝืนสัจจะเป็นความจริงไม่ได้

การเกิด การแก่ การเจ็บ การตายเป็นสัจจะเป็นข้อเท็จจริง เป็นความจริงประจำโลก แล้วเราเกิดมาเป็นส่วนหนึ่งของสัจจะเป็นนี้ แล้วเรามาศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราศึกษามาให้เราเกิดศีล สมาธิ ปัญญา ให้เกิดปัญญารู้แจ้งแทงทะลุสัจจะเป็นอันนี้ ถ้าแทงทะลุสัจจะเป็นอันนี้ มันจะเกิดสัจธรรมในใจของเรา นี่หัวใจของศาสนา

เราไม่ส่งออกไปอย่างนี้ ส่งออกไปอย่างนี้จบ บอกว่า “จึงกราบเรียนถามหลวงพ่อก็พร้อมทั้งวิธีแก้ไขด้วย ทำสิ่งใดที่ขาดตกบกพร่อง”

ไม่ต้องแก้ไขอะไรเลย มันเป็นอดีตไปแล้ว แก้ไขก็แก้ไขหัวใจเรานี่ ให้เข้าใจสัจจะความจริง การเกิด การแก่ การเจ็บ การตาย แล้วเราก็ได้ทำพิธีกรรมต่างๆ สมบูรณ์แบบแล้ว ต่อไปนี้พิธีกรรมของเราก็ทำมาหากินของเรา ระลึกถึงพ่อได้ ทำบุญกุศลอุทิศให้ท่านไป ถ้าอุทิศได้

อ้าว! ท่านไปแล้วไปอุทิศอะไร

อุทิศคือความผูกพัน คือความคิดถึง บุญกุศลอุทิศถึงกันได้ ความผูกพัน มันเหมือนกับชนชาติ มันมีที่มาที่ไป เราก็เหมือนกัน เรามีที่มาที่ไป เรามีพ่อแม่แม่อุทิศมาเกิดเป็นเรา เราถึงมีชาติมีตระกูล แล้วเราก็ดูแลชาติดูแลตระกูลของเรา เราทำของเราไป มันเป็นเรื่องปกติใจ ใจนี้เป็นเรื่องของโลก ถ้าเรื่องของสังขารธรรม เราก็ภาวนาของเราให้รู้แจ้ง พอรู้แจ้ง บอก “อืม! ไม่น่าถามหลวงพ่อก็เลย เรื่องแค่นี้รู้เองก็ได้” ถ้ารู้แจ้งนะ ถ้ารู้แล้วก็จบ

ถาม : เรื่อง “สงสัยถึงการวิปัสสนา”

กราบนมัสการหลวงพ่อกับคารวะ ผมมีคำถามที่เกิดขึ้นจากการภาวนาของผมครับ ผมต้องขออภัยหากคำถามของผมไม่เหมาะสม หรือหากหลวงพ่อกเคยเมตตาตอบคำถามลักษณะนี้มาหลายครั้งแล้ว แต่คำถามนี้เกิดขึ้นจากการภาวนาของผม ผมจึงขอความเมตตาและขอขมาหลวงพ่อกมา ณ ที่นี้ด้วยครับ

ขอเล่าการภาวนา ผมเป็นคนหนึ่งที่พยายามจะยกจิตให้พ้นจากการเวียนว่ายตายเกิดครับ แต่ด้วยวาสนาที่น้อยและกรรมเก่าที่หนัก ผมจึงต้องพบกับความลำบากยากเข็ญในการภาวนามาตลอด ผมเคยสัมผัสความสบายใจบ้าง แต่ผมก็พึงงไม่ได้ว่านี่คือความสงบ (เพราะผมไม่ทราบจริงๆ ครับว่าความสงบที่แท้จริงเป็นอย่างไร) รวมถึงการวิปัสสนาด้วยครับ

ผมพอทราบว่า การวิปัสสนาคือปัญญาที่จะเกิดขึ้นในสมาธิ (หากผมเข้าใจผิด หลวงพ่อโปรดเมตตาแก้ผมด้วยครับ) ผมสงสัยมาตลอดครับถึงการวิปัสสนาว่าจะเกิดได้อย่างไร แล้วมันเป็นปัญญาของใคร หรือมันเป็นปัญญาที่ใครมาบอกในสมาธิ

เรื่องมีอยู่ว่า การภาวนาในวันนี้ของผมก็เริ่มจากเช่นเดิมครับ คือผมพยายามจะใช้คาบบริกรรมข่มไม่ให้จิตส่งออกตามทีครูบาอาจารย์เทศน์สอน หลังจากพยายามบริกรรมอยู่นานจนเหมือนกับว่าผมคงคว้าน้ำเหลวอีกครั้ง แต่ด้วยความแอบหวังว่าจะได้อะไรบ้างจากการภาวนา ผมจึงอดทนต่ออีกนิด (พอผมทราบว่าไม่ควรคาดหวังสิ่งใดจากการภาวนา คงเป็นกิเลสของผมที่แอบหวังมรรคผล) อยู่ๆ ผมก็เกิดความคิดผุดขึ้นมาในหัวครับว่า ความเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตายคือสมบัติที่แท้จริงของเรา ทรัพย์สินเงินทอง ชื่อเสียงเป็นของโลก เราตายไปก็เอาอะไรไปไม่ได้

หลังจากนั้นผมก็เริ่มใช้ความคิดพยายามคุยกับตัวเองให้ละความยึดมั่น เมื่อผมไม่รู้จะพูดอะไรกับจิต ผมก็จะพักสมองด้วยการบริกรรมว่า เกิด แก่ เจ็บ ตาย ผมรู้สึกเพลินมากครับที่ได้คิดอะไรไปเรื่อย บางทีก็ยกคำพูดของครูบาอาจารย์เกี่ยวกับการละความยึดมั่นบ้าง คิดเองบ้าง จนสุดท้ายผมรู้สึกได้ว่า ผมไม่รู้สึกร่างกายของผม มีเพียงแต่ความรู้สึกของจิตที่กลางอก และคำพูดต่างๆ ที่เหมือนจะกลั่นออกมาจากส่วนหลังของสมอง (รู้สึกแบบนี้จริงๆ นะครับ) แต่ผมก็ยังรู้สึกถึงความปวดขาปวดเข่านะครับ ผมรู้สึกเหมือนถูกบีบ ถูกเหวี่ยงไปมาในขณะที่ผมพยายามใช้ความคิดสู้กับความปวด

คำถามที่ผมสงสัยคืออาการทั้งหมดนี้สื่อถึงการมาถูกทาง ในการภาวนาหรือไม่ครับ และปัญหานี้ถือว่าเป็นวิปัสสนาหรือเปล่าครับ หรือมันเป็นเพียงปัญญาของโลกและสัญญาเท่านั้น

อีกคำถามคือเราจะสอนจิตให้ละความยึดมั่นได้อย่างไรครับ เพราะเรารู้้อยู่ตามทฤษฎีว่าทุกสิ่งไม่ใช่ของเรา เพราะเรารู้้อยู่แก่ใจ แต่จะให้เข้าใจถึงจิตได้อย่างไรครับ ผมขอความเมตตาหลวงพ่อดีๆ หน่อยด้วย ดวงจิตของลูกไม่มีหนทางเอาชนะกิเลสด้วยครับ

ตอบ : อันนี้พูดถึงการภาวนา ถามปัญหามายาว คำว่า “ยาว” เพราะเขาเคยเขียนมาเยอะ แล้วเราก็ตอบปัญหาไปที่แรกก็ดีขึ้น แต่สุดท้ายก็เขียนมา เราเคยเอ็ดไปเ

เราเคยคิดว่า จะถามให้รู้เป็นไปไม่ได้ มันต้องภาวนารู้ ฉะนั้น เวลาเขียนมาก็เลย กลัวๆ แต่ก็เขียนมา

คราวนี้มันเป็นประโยชน์ มันเป็นประโยชน์ที่ว่าเวลาเขาภาวนาไปแล้วมันทุกข์มัน ยาก มันทุกข์มันยาก ถ้าพูดถึงเวลาเราคุยกัน เราว่าเรามีความสามารถ เราเป็นคนเก่ง คนหนึ่ง แต่เวลาวันนี้เขาเขียนมา “ผมเป็นคนที่มีความอดทนน้อย ผมมีกรรมหนักหนา ผมมีแต่ความทุกข์ยาก”

เห็นไหม เวลาคนเราเวลามันทำจริงทำจังแล้ว เวลามันเข้าไปเผชิญกับความทุกข์ มันจะคิดอย่างนี้ แต่เวลาคิดแบบนี้ เวลาเผชิญกับความจริง แต่เวลาเราสนทนาธรรม เราก็ว่าเราจะมีปัญญา เราจะทำธรรมะพระพุทธเจ้าที่เราเข้าใจ

เราเข้าใจ ถ้ามันเข้าใจนะ พวกที่จบ ๙ ประโยค เขาเข้าใจหมด เขาแต่งธรรมะได้ เขาแต่งได้ เขาแต่งบาลีได้ เขาเขียนบาลีได้ เขายกอิทัปปัจจยตาอะไรของเขา เขาทำได้ หมดแหละ แต่จริงๆ แล้วเขาก็สงสัย เขาก็มีความทุกข์ในใจทั้งนั้นนะ ที่นี้เวลาศึกษามา เขาศึกษามาแนวทาง แต่เวลาปฏิบัติมันต้องมีครูบาอาจารย์ที่จริง แล้วเราต้องปฏิบัติ จริง

แล้วเวลาเราปฏิบัติจริง เวลาเราทำขึ้นมา คนที่ปฏิบัติ เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่ มั่นท่านปฏิบัติตามความเป็นจริงของท่าน แล้วเวลามาบอกมาเล่าให้ลูกศิษย์ฟัง ลูก ศิษย์ที่มีความมั่นคง ลูกศิษย์ที่มีความมุมานะ ฟังแล้วมันชื่นใจ ฟังแล้วมันมีครูบา อาจารย์เป็นแบบอย่าง

แต่ลูกศิษย์ที่จิตใจอ่อนแอ แล้วมันพยายามคิดว่า “ไอ้โฮ! ต้องปฏิบัติขนาดนั้น หรือ ถ้าอย่างนั้นฉันก็ไม่ไปนิพพานแล้วละ ฉันก็อยู่ของฉันอย่างนี้” แล้วมันก็มีกรรมที่ เสนอว่าทางลัดทางสั้น มีทางสะดวก เขาก็จะไปทางนั้นกันหมดใจ

แต่ทางนั้นถ้าไปแล้วมันเป็นความจริง คำว่า “ไปทางนั้น” ถ้าทางนั้นมันมีอยู่จริง เราก็ยังว่า เออ! มันก็น่าจะไป แต่มันมีอยู่จริงหรือเปล่า มันไม่มีอยู่จริงนะสิ ถ้าไม่มีอยู่ จริง เวลาปฏิบัติจริงๆ เราเผชิญกับกิเลสเรา มันก็เป็นอย่างนี้

ครูบาอาจารย์ที่ท่านปฏิบัติมาแล้วท่านเผชิญมา ท่านต่อสู้มา ถ้าต่อสู้มา มันมีพัฒนาการของจิตใจ

จิตเวลาไม่สนใจเรื่องศาสนานะ ก็ไปอีกเรื่องหนึ่ง เวลาสนใจศาสนาแล้วมันก็คิดว่ามันจะเอามรรคเอาผลให้ได้ เวลาปฏิบัติขึ้นมาแล้ว ปฏิบัติเอาความจริงขึ้นมา เพราะว่าเวลาปฏิบัติไปแล้ว ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มัชฌิมาปฏิปทา ความสมดุล ความพอดี ระหว่างความสมดุลกับความพอดี เห็นไหม

แต่ของเราส่วนใหญ่แล้วมันตกไปอัตตกิลมถานุโยค คือความเข้มข้น เข้มข้นจนตกไปอีกข้างหนึ่ง เวลาสะดวกสบายก็สะดวกสบายไปอีกข้างหนึ่ง พวกเรามันไม่สมดุล มันไม่พอดี คำว่า “สมดุลพอดี” สมดุลพอดีตรงไหนล่ะ

กิเลสเป็นนามธรรม พอกิเลสเป็นนามธรรม สัจจะความจริงมันต้องเข้าไปประหัตประหารกันด้วยสัจธรรม ที่นี้ด้วยสัจธรรม เวลาทำขึ้นมา แล้วสัจธรรมมันอยู่ที่ไหน สัจธรรมมันอยู่ที่ตำราไหม

สัจธรรมนะ เพราะหลงตาท่านไปหาหลวงปู่มัน ท่านสงสัยเรื่องนิพพาน ว่านิพพาน คือขาม่า ท่านเป็นมหายันรู้อยู่แล้วแหละ แต่ก็ยังสงสัยว่ามันอยู่ที่ไหนกันจริง

หลวงปู่มันถึงบอกว่า มันไม่อยู่ในตำรา ไม่อยู่ในสูตร ไม่อยู่ในแร่ธาตุ ไม่อยู่ในอะไรเลย มันอยู่ในหัวใจของสัตว์โลก มันอยู่ที่ความรู้สึกนั่นแหละ แต่ความรู้สึกนั่นหาที่ไหน พอดความรู้สึกหาที่ไหน มันถึงต้องทำความเข้าใจขึ้นมา

ถ้าทำความเข้าใจเข้ามาคือชนะตนเอง การชนะตนเอง เวลาปฏิบัติ มันก็เลยลำบากอย่างนี้ เวลามันลำบากมันทุกข์มันยาก เราถึงจะบอกว่ามันเหนือรู้ เพราะคำว่า “รู้ของเรา” มันมีกิเลสอยู่ มันเหนือรู้ นะ เหนือเหตุเหนือผล น้ำนิ่ง แต่มันไหลอยู่ มันนิ่ง นิ่งของมัน แต่มีพลังงานของมัน

เราคิดว่าสมาธิคือเฉย เฉยคือความว่าง แต่ความว่าง น้ำไหล น้ำนิ่ง แต่มันไหลอยู่ มันนิ่ง แต่มันมีพลังงาน มันนิ่ง แต่มันมีความมหัศจรรย์ มันนิ่ง แต่มันเป็นสัมมาสมาธิ สัมมาสมาธิมันมหัศจรรย์ มหัศจรรย์ มันมีความสุขของมัน แล้วมีกำลังของ

มัน แล้วถ้ายกขึ้นสู่วิปัสสนา มันจะไปอีกเรื่องหนึ่งเลย ฉะนั้น นี่พูดถึงว่า เวลามันเหนือรู้เหนือรู้ เห็นความเข้าใจ แต่รู้ได้ รู้ได้ ถ้ารู้ไม่ได้ พระพุทธเจ้าไม่สอนพวกเราหรอก

พระพุทธเจ้าปรารถนามารื้อสัตว์ชนสัตว์ เราก็เป็นสัตว์ตะเป็นผู้อยู่กับการเกิดการแก่ การเจ็บ การตาย พระพุทธเจ้าก็ปรารถนาจะมารื้อสัตว์ชนสัตว์ ก็รื้อหัวใจพวกเรา นี่แหละ ถ้ารื้อหัวใจพวกเรา ท่านก็วางแนวทางไว้ให้เราศึกษา ให้เราประพฤติปฏิบัติ ถ้าเราปฏิบัติ

มันจะเข้าสู่ปัญหา ปัญหาที่ว่าเวลาเขาปฏิบัติไป สิ่งที่ว่า “ผมไม่ทราบว่าการวิปัสสนาคือปัญญาที่เกิดจากสมาธิ ผมสงสัยมาตลอดว่าการวิปัสสนามันเกิดขึ้นอย่างไร แล้วมันเป็นปัญญาของใคร หรือมันเป็นปัญญาที่มีใครมาบอกในสมาธิ”

ใครมาบอกในสมาธิ เวลาสมาธิที่มันบอก เวลาที่เขาบอกว่า ที่เขาเป็นนี่ใช่ อยู่ๆ เขาภาวนาไป มันทุกข์ยากมาก ทุกข์มาก ลำบากมาก แต่อยู่ๆ ผมก็เกิดความคิดผุดขึ้นมาในหัวว่าการเกิด การแก่ การเจ็บ การตายคือสมมติที่แท้จริง ทรัพย์สิ้นเงินทอง ชื่อเสียง ความเป็นโลก ตายไปก็เอาไปไม่ได้

อยู่ๆ เห็นใหม่ เวลาทำสมาธิ เราทำสมาธิ เราทำความสงบของใจ ถ้าถึงเวลาธรรมมันผุด นี่เขาเรียกธรรมเกิด ธรรมมันผุด ในพระไตรปิฎกบอกธรรมเกิด แต่หลวงตาท่านบอกว่าการเกิด เพราะเวลาธรรมมันเกิดแล้วเราอยากได้อยากดี คืออยากเป็นอีกไง แล้วเวลามันเกิดแล้วคิดว่านี่คือสังขารธรรมใจ แต่ความจริงคือธรรมเกิด คือปัญญามันเกิด คือปฏิภาณมันเกิดขึ้นมาในระหว่างที่จิตสงบ เขาเรียกว่าธรรมเกิด

ธรรมเกิดนี่นะ เวลาภาวนาขึ้นไป มันจะมีธรรมะผุดขึ้นมา มันจะมีความรู้ปัญญาผุดขึ้นมา ผุดขึ้นมา นี่เราใช้คำว่า “สัมพลัน” มันผุดขึ้นมาเอง มันไม่มีเหตุมีผลไง มันไม่มีเหตุมีผล มันไม่มีที่มาที่ไป แต่มันผุดขึ้นมาเอง บางคนมี บางคนไม่มี แต่โยมมี โยมมี ที่ว่า “อยู่ดีๆ ความคิดมันก็ผุดขึ้นมา” ความคิดผุดขึ้นมา นี่มันเป็นธรรมเกิด

เวลาธรรมเกิด โยมบอกว่า เอาความคิดมาใช้อยู่นานเลย แล้วมีความสุขมาก มันมหัศจรรย์มาก แล้วอย่างนี้เป็นปัญญาหรือยัง

เวลามันเกิด เวลาธรรมเกิด เวลาธรรมเกิดนะ เวลาพูดทั่วไป ธรรมะเราคุยกันได้ โดยทั่วไป แต่ใครที่ประพฤติปฏิบัติแล้วเกิดขึ้นกับจิตดวงนั้นนะ มันฝังใจ มันฝังใจ มันโหยหา มันอยากได้ มันอยากเป็น แล้วเวลาเป็นแล้วก็คิดว่าสิ่งนั้นเป็นสัจจะ

คำว่า “สัจจะ” เห็นไหม สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจัง สิ่งใดเป็นอนิจจัง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์ สิ่งนั้นเป็นอนัตตา คือมันเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา มันเป็นอนิจจัง มันไม่คงที่กับเราหรอก แต่เราก็ฝึกฝน เราก็ค้นคว้าของเรา เวลามันเกิด มันเกิดมาบอก เพื่อเป็นอำนาจวาสนาบารมีของเรา

แต่ถ้ามันเป็นจริงนะ เราทำความสงบของใจเข้ามา สิ่งที่เกิดขึ้นธรรมมันเกิดแล้ว ธรรมเกิด สัจธรรมมันเกิด มันชโลมหัวใจของผู้ที่เกิด ชโลมหัวใจผู้ที่ เป็น มันมีความสุขนะ มีความสุข มีความพอใจ มีความสุขมาก

แต่ความสุขนั้น ทุกข์ควรกำหนด เวลาสุข มันก็สุขของมันอยู่อย่างนั้นนะ ถ้ามีความสุขแล้ว เราก็อยู่กับความสุขนั้นไป ถ้าเราอยู่กับความสุขแล้ว เวลาเราออกจากความสุขนั้น เวลาเราออกมา เราก็ทำความสงบของใจให้มากขึ้น ทำความสงบของใจให้มากขึ้น แล้วเราพยายามโน้มใจไปที่กาย ให้เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง ถ้ามันเห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริงนะ เวลามันเกิดปัญญา นั่นล่ะ ปัญญาเกิดตรงนั้นไง

เวลาบอกว่า ผมสงสัยเหลือเกินว่า คำว่า “วิปัสสนา” วิปัสสนาเกิดอย่างไร มัน เป็นปัญญาของใคร หรือมันเป็นปัญญาที่มีใครมาบอกในสมาธิ

คำถามนี้ เพราะมีคำถาม มันถึงบอกถึงวุฒิภาวะของผู้ถามว่าเรามีความรู้ขนาด ไหน เพราะเราไม่เคยเจอภาวนามยปัญญา เราเลยคิดว่ามันมาอย่างไร มันเป็นอย่างไร แต่คนที่เวลาเขาวิวัฒนาการของเขา เขาปฏิบัติของเขาจนมันเกิดเป็นภาวนามยปัญญา มันจะสะท้อนหัวใจมาก มันสะท้อนหัวใจแล้วมันสะท้อนกิเลส พอมันสะท้อนกิเลส มันจะรู้เลยว่ากิเลสกับธรรมมันต่อสู้กันอย่างไร เขาถึงเข้าใจ คนที่ใช้ปัญญาเป็นเขา เรียกว่าคนภาวนาเป็น

คนภาวนาเป็นเหมือนคนทำงานเป็น คนทำงานเป็นทำอะไรก็ได้ แต่คนทำงานยังไม่เป็นมันก็จับต้นชนปลายไม่ถูกสักอย่างหนึ่ง แต่ถ้าคนทำงานเป็น ใ้อคำถามนี้มันจะไม่มีเลย เพราะเรารู้แจ้งแล้ว

ฉะนั้น เขาบอกว่า ปัญญาที่คำว่า “เป็นวิปัสสนา” มันเป็นอย่างไ

คำว่า “วิปัสสนา” พอจิตมันสงบแล้วเราฝึกหัดใช้ปัญญาของเรา เขาเรียกวิปัสสนาอ่อนๆ วิปัสสนาคือเราฝึกหัดใช้ปัญญาของเรา มันเป็นวิปัสสนาอ่อนๆ

แต่ถ้ามันจะเป็นวิปัสสนา ถ้ามันชัดเจนขึ้นมา เห็นไหม จิตเห็นอาการของจิต จิตเห็นกาย จิตเห็นเวทนา จิตเห็นจิต จิตเห็นธรรม

อย่างเราเวลานั่งสมาธิไป มันเจ็บขา มันปวดขา มันมีเวทนาของมัน เห็นไหม เวทนาเป็นเรา เวลาจิตมันสงบแล้ว พอจิตมันสงบ เราไปจับเวทนา เวลาจับเวทนา จิตเห็นอาการของจิต เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม

ถ้าเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม ถ้ามันจับต้องได้ จับต้องได้ มันก็เกิดการใช้ปัญญา เกิดวิปัสสนา วิปัสสนาในแนวทางสติปัฏฐาน ๔ ถ้ามันวิปัสสนาได้ ปัญญามันได้ มันก็วางได้ วางได้ มันจะมีความสุขมากกว่าเห็นความเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตาย ใ้อความเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตายคือธรรมมันผูก ธรรมมันผูกคือมันมีสังขธรรมมันเกิดขึ้น

แต่เวลาวิปัสสนาไป มันใช้ปัญญาของเรา มันเกิดศีล สมาธิ ปัญญา มันเกิดมรรค เกิดธรรมจักร เกิดสังขธรรม เห็นไหม ศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนานั้นไม่มีผล ถ้ามันมีมรรคมีผลของมัน มันจะเกิดขึ้นมา เราจะรู้ว่าปัญญามันเกิดอย่างไร

ฉะนั้นบอกว่า ที่เราคิดว่าปัญญามันเกิดอย่างไร ปัญญาเป็นปัญญาของใคร ปัญญาเกิดจากมีคนมาบอกในสมาธิหรือเปล่า...วางหมดเลย วางหมดเลยเพราะอะไร เพราะเรารู้แล้ว

ถ้าเรามีวิชา อวิชาคือความไม่รู้ก็หายไป แต่เรายังไม่มีความรู้ เรายังไม่มีความเข้าใจ อวิชาคือความไม่รู้มันก็ฝังใจเราอยู่ เพราะมีอวิชาคือความไม่รู้ถึงได้เขียน

ถามมาอย่างนี้ แต่ถ้ามันรู้แจ้ง มันก็ไม่ถามอย่างนี้มา บอกว่ามันเหนือรู้ไง ถ้ามันเหนือรู้ เราค่อยๆ แก้ของเราไป

นี่พูดถึงว่า ปู่พื้นเรื่องปัญญาก่อน เพราะว่าเขาเขียนอารัมภบทมาตั้งแต่ต้นนะ หลวงพ่ออย่าโกรธนะ หลวงพ่ออย่าโกรธนะ เพราะถามกันมาเยอะไง มันเลยต้องอธิบาย กันเยอะ หลวงพ่ออย่าเพิ่งโกรธผมนะ

เพราะเขาสงสัย เขาก็ถามมาตรงๆ ที่แรกเราก็ธรรมดาใช้ใหม่ ที่แรกก็ให้กิน ลูกยอ เออ! ยอเลย ลูกยอ ใสนั่นก็ดี ใสนี้ก็ดี เพราะอยากจะให้คนปฏิบัติ แต่ถ้ามันโยไป แล้วมันหลงทางก็ต้องมีปฏิภาณ ปฏิภาณ พอสับเข้าไปก็ ใส่โส!

เวลาโยขึ้นมา ใครๆ ก็ชอบ ทุกคนชอบกินลูกยอ ทุกคนชอบให้ยกยอปอบนั้น เวลาเจอความจริงขึ้นมา โกรธไง

หลวงพ่ออย่าโกรธนะ หลวงพ่ออย่าโกรธนะ กลัวปฏิภาณ แต่ลูกยอนี้ชอบ เวลายก ยองนี้ชอบ เวลาเจอปฏิภาณไม่ชอบ

อันนี้มันเป็นแนวทาง เขาเรียกว่า เราแสวงหาครูบาอาจารย์ที่ดี ครูบา อาจารย์ที่ดีจะชี้ขุมทรัพย์ให้เรา ชี้แนวทางให้เรา สิ่งที่ยกยอปอบนั้นขึ้นมาก็ เพื่อให้มีกำลังใจ ให้ฮึกเหิม ให้ทำจริงทำจัง แต่เวลาปฏิบัติไปแล้วมันก็ต้อง พยายามหาแนวทางให้ถูกต้อง

พยายามทำให้มันถูก ถ้าถูกขึ้นมามันก็ทำให้เราไม่เสียหาย ไม่เนิ่นช้า ไม่หลง ทาง ผลมันมีมหาศาลเลย แต่เวลาเราโดนปฏิภาณไปมันก็เจ็บ เจ็บทุกคนนะ เจ็บเพราะ อะไรล่ะ

เจ็บเพราะว่าปฏิภาณมันสับลงไปทีกิเลส พอสับไปที่กิเลส กิเลสมันไม่ต้องการให้ ใครไปแตะต้องตัวมัน มันอยากจะครอบคลุมหัวใจของเรา แล้วไม่อยากจะให้ใครมาแตะ ต้องตัวมันด้วย แต่มันโดนคนรู้ทันลงปฏิภาณ มันก็ไม่พอใจ ทั้งๆ ที่ความจริงมันเป็นกิเลส เห็นไหม เราต้องสละอันนั้นทิ้งไป พอสละทิ้งไป นี่ขุมทรัพย์ๆ เพราะเราได้สละสิ่งนั้นทิ้ง ไป ถ้าทิ้งไป แล้วสละจริงๆ สละจากการภาวนาของเรา

ฉะนั้น คำถาม “คำที่ผมสงสัยคืออาการทั้งหมดนี้สื่อถึงการมาถูกทางในการภาวนาหรือไม่ครับ และปัญญาที่เกิดขึ้นเป็นวิปัสสนาหรือเปล่าครับ หรือมันเป็นเพียงปัญญาของโลกและสัญญาเท่านั้น”

ในการปฏิบัติใช้ใหม่ ในการปฏิบัติ คนเราเวลาปฏิบัติมันก็ล้มลุกคลุกคลานมาเป็นเรื่องธรรมดา ฉะนั้น เขาบอกว่า ในการปฏิบัติอย่างที่เขาปฏิบัติมามันถูกทางหรือเปล่าครับ ปัญญาที่เกิดขึ้นใช้วิปัสสนาหรือเปล่าครับ

มาถูกทาง ถ้าไม่ถูกทาง จิตมันไม่สงบ ถ้าจิตสงบแล้วจิตมันมีพื้นฐาน ธรรมถึงผูกได้ ธรรมจะผูกได้ต่อเมื่อจิตมันได้เคลียร์พื้นที่ของมัน ธรรมถึงผูกได้ บอกว่ามันถูกทางใหม่ ก็ถูกทาง ถูกทางในการทำสมาธิคือทำความสงบของใจเข้ามา สิ่งที่เกิดขึ้นมานั้นมันเป็นธรรมเกิด

แต่ธรรมเกิดอย่างที่ว่า อย่าไปตีใจ อย่าไปเสียใจกับสิ่งนั้น สิ่งนั้นเกิดจากเหตุ เกิดจากการภาวนาพุทโธ เกิดจากเราใช้ปัญญาอบรมสมาธิ เพราะมันมีเหตุผลพอ มันถึงเกิดใจ ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ สิ่งที่เราทำมันมาแต่เหตุ มาจากความขยันหมั่นเพียรของเรา มันถึงเกิดที่ว่าเห็นความเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตายมันผูกขึ้น

ผูกขึ้นมาแล้วมันก็เป็นอดีตไปแล้ว วางไว้ นี่คือผลงานของเรา แล้วเราก็กลับมาทำพุทโธ กลับมาใช้ปัญญาอบรมสมาธิเหมือนเดิม แล้วทำความสงบของใจให้ได้ ถ้าใจสงบแล้ว เราดูแลรักษาได้ เราคิดไป รำพึงคือคิด รำพึงไปที่กาย ถ้ารำพึงที่กายนะ พอมันจับได้ ผู้ที่ปฏิบัติจะเห็นอาการ จะรู้ถึงการจับผู้ร้าย การค้นหากิเลสในใจของเรา มันมีคุณประโยชน์อย่างไร

การค้นหากิเลสของเราเนี่ย ไล่กิเลสที่มันนอนจมอยู่ในใจนี้ แล้วไม่มีใครเคยเข้าไปสัมผัสมัน มันก็คิดว่ามันหลบซ่อนอยู่ได้ มันก็อหังการ เวลาศีล สมาธิ ปัญญา เราเข้าไปเห็นมัน มันจะสะเทือนใจเราขนาดไหน เพราะถ้ามันสะเทือนใจแล้ว เรามีสติปัญญาแยกแยะ นั่นแหละจะเกิดวิปัสสนา

แล้วถ้าเกิดวิปัสสนาแล้ว โอ้โฮ! โยมจะกราบพระพุทธเจ้า กราบว่า พระพุทธเจ้าประเสริฐขนาดไหน พระพุทธเจ้ารู้สิ่งนี้มาแล้ววางแนวทางไว้ให้

ชาวพุทธเราได้ชวนขวย ถ้าเห็นสิ่งนั้นแล้วมันจะซาบซึ่งพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ มันจะซาบซึ่งมาก

พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นแก้วสารพัดนึก แต่เวลาปฏิบัติขึ้นมาเป็นความจริงในใจเรามันจะมหัศจรรย์ แล้วมหัศจรรย์เกิดจากไหน เกิดจากความเพียรชอบ ความเพียร ความวิริยะ ความอุตสาหะไง

นี่เขาถามว่า สิ่งที่เขาทำมันถูกทางหรือไม่ มันเป็นปัญญา หรือเป็นปัญญาทางโลกหรือเป็นสัญญา

สัญญาคือความจำ ความจำสัญญา รสชาติมันจี๊ดๆ ถ้าเป็นปัญญาทางโลก ทางโลกมันก็ไขว่คว้าหาเพื่อตัวตน แต่ถ้ามันเป็นปัญญาที่เห็นการเกิด การแก่ การเจ็บ การตายเป็นธรรมดา แต่ธรรมะนี้มันยังเป็นธรรมะแบบถูกหวย คือมันได้มาลอยๆ ธรรมเกิดคือมันลอยๆ มันไม่มีเหตุมีผล มันไม่มีคนบริหารจัดการ

ถ้าเป็นมรรค เป็นมรรค ศีล สมาธิ ปัญญา มันเกิดสติ เกิดความสงบของใจ เกิดปัญญา เกิดจากการบริหารจัดการ เกิดจากการกระทำ เหมือนเราทำครบวงจร เราจะทำได้ บริหารได้ มันเลยเป็นมรรค นี่เราค่อยๆ ฝึกหัดไป มันจะรู้ของมันไปเป็นขั้นเป็นตอนไง

“อีกคำถามหนึ่ง การจะสอนจิตให้ละความยึดมั่นได้อย่างไร เพราะเรารู้ที่อยู่ตามทฤษฎีว่า ทุกสิ่งไม่ใช่ของเรา เพราะเรารู้ที่อยู่แก่ใจ แต่จะให้เข้าใจถึงจิตได้อย่างไร ขอหลวงพ่เมตตาด้วย”

นั่นแหละถึงว่าเป็นธรรมะของพระพุทธเจ้าไง ที่เรารู้ที่อยู่แก่ใจเพราะเราฟังธรรมะของพระพุทธเจ้ามา มันไม่ใช่ของเรา

“อะไรก็ไม่ใช่ของเรา”... ไม่ใช่ของเรา ทำมาหากินอยู่ทำไม ไม่ใช่ของเรา ของหาย ร้องให้เลย ไม่ใช่ของเรา ไม่ใช่ของเรา

รู้ที่อยู่แก่ใจ มันก็ไม่ได้ดั่งที่คิดไง แต่เวลาฝึกหัด มันไปตัดกันที่สังโยชน์ มันไปตัดกันที่ร้อยรัด ของอยู่กับเรา แต่ไม่ใช่ของเรา พระอรหันต์นะ ร่างกายกับจิตใจอยู่ด้วยกัน

มันยังวิหรรธรวม มันยังต่างคนต่างอยู่เลย ความคิดคือขั้น ๕ กับจิต มันก็ยังไม่อยู่กับจิตเลย จิตนี้เป็นธรรมชาติ

ของที่อยู่ด้วยกัน แต่ไม่ใช่ของสิ่งเดียวกัน มันอยู่กันอย่างไรละ เวลาปฏิบัติไปมันจะรู้อย่างนั้นนะ ถ้ามันรู้อย่างนั้นแล้วนะ สิ่งที่ว่า ก็รู้อยู่แก่ใจ มันก็ไม่ใช่ของเรา ตามทฤษฎีเราก็รู้อยู่ แล้วจะทำอย่างไรจะให้เรารู้จริงละ

เพราะอะไร เพราะศึกษาแล้วมันเป็นคุณภาพ คือเขาคนที่ชวนชวายเป็นจริงชวายเป็นจริงแล้วต้องทำเหมือนไม่ได้ ถ้าอยากได้จริงแล้วพยายามชวนชวายนะ มันก็ตกไปอีกทางหนึ่งเลย

อยากได้จริง ทำเหมือนไม่อยากจะ แต่ทำจริงๆ แล้วมันจะเป็นจริง แต่เราทำอยากได้ พอทำอยากได้ ตันหาซ้อนตันหาเง คือเรารู้จิตใจ เราอยากได้จิตใจอย่างนั้นนะ

เวลาไปตลาดนะ กว้านหมดเลย รางวัลที่หนึ่ง เวลาประกาศออกมาไม่มีสักตัวอยากได้รางวัลที่หนึ่งนะ เหมมาแฉงๆ เลยนะ ไม่ได้รางวัลที่หนึ่งสักใบ อ้าว! ก็ซื้อหอยถูกรางวัลที่หนึ่ง แล้วถูกไหม ไม่ถูกสักใบ นี่ก็เหมือนกัน จะเอาให้ได้ๆ...ไม่ได้เลยแม้แต่ซี่กระพี

แต่ปฏิบัติโดยที่ไม่อยากได้อะไรเลย ปฏิบัติโดยไม่อยากได้อะไรเลย แต่ปฏิบัติเกือบเป็นเกือบตาย แต่ไม่อยากจะอะไรเลย คือให้มันเป็นตามความจริง ถ้าได้ ให้มันได้ขึ้นมาจริงๆ ได้ ให้มันรู้จริงขึ้นมา อย่าไปอยากได้ อย่าไปอยากค้นคว้ามา

ซื้อทั้งแฉง ออกมาแล้วไม่ถูกสักใบ หงายท้องเลย ก็เราไปคาดหมายว่าจะต้องมีเง จะต้องมี จะต้องมีรางวัลที่หนึ่ง แล้วมันไม่มี แต่คนอื่นเขามี เพราะในวงวนั้นต้องมีรางวัลที่หนึ่งใบหนึ่ง มันต้องมีอยู่แล้ว แต่อยู่กับใคร

แต่ถ้าเราทำจริงๆ นะ เราทำโดยไม่อยากได้แล้ว รางวัลมันออกมาจากหัวใจหัวใจมันจะออกรางวัลมาเป็นของเรา

นี่พูดถึงว่ามันเหนือรู้ เพราะคำว่า “เหนือรู้” ปรียติ ปฏิบัติ เราจะศึกษาให้รู้ เป็นไปไม่ได้ แล้วเราปฏิบัติ เราปฏิบัติให้มันเป็นความจริง แล้วไม่ต้องไปทุกข์ไปร้อน

คำว่า “เหนือรู้” เหนือรู้คือเหนือการควบคุม มันเป็นสัจจะ มันเป็นความจริง ถ้าเราทำความจริงมันต้องได้อย่างนั้น ทำความจริงให้ได้อย่างนั้น ถ้าได้อย่างนั้นแล้วมันก็เป็นความจริง อันนี้พูดถึงข้อเท็จจริงอันนี้นะ

อันนี้สดๆ

ถาม : อาม่าเคยอยู่แต่โรงเจ อยากให้ภาวนาอย่างไร หลวงพ่อช่วยแนะนำด้วย

ตอบ : การภาวนา อยู่โรงเจ เวลานั้นบระคำมันก็เป็นภาวนาได้ การนับ ประคำ หนึ่ง สอง สาม สี่ ห้า เราพุทโธหนึ่ง พุทโธสอง พุทโธสาม พุทโธสี่ มันก็เหมือนกัน

คำว่า “เรานับประคำ” คำว่า “นับ” มันคือคำบริกรรม ให้จิตอยู่กับคำบริกรรมนั้น เพราะเราต้องการเอาจิตของเรา เราต้องการเอาจิตของเรา เราทำอะไรก็ได้ให้จิตของเรา มันแสดงตัวออกมา ถ้าจิตแสดงตัวออกมา มันวางสิ่งใดหมดเลย มันก็คือสัมมาสมาธิ แล้วถ้าสัมมาสมาธิแล้ว ถ้าคนมีปัญญาจะ ถ้ามันเกิดวิปัสสนาขึ้นมา มันจะเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต มันจะต่อเนื่องไปเลย ถ้าคนมีอำนาจวาสนานะ

ถ้าคนไม่มีอำนาจวาสนา ให้นับประคำไป ถ้าไม่ก็พุทโธ กำหนดพุทโธ พุทโธกับ นับประคำมันทดแทนกันได้ แล้วเรานับประคำก็ได้

กำหนดพุทโธ คนที่ภาวนาไม่ได้ ภาวนาแล้วมันเลอะเลือน พุทโธหนึ่ง พุทโธสอง พุทโธสาม พุทโธสี่ พุทโธห้า พุทโธหก เพราะพุทโธแล้วมันมีตัวเลขกำกับ มันมีตัวเลข กำกับมันก็ทำให้จิตเรามันชัดเจนขึ้นมา นับบริกรรม หนึ่ง สอง สาม สี่ ห้า มันก็นับไป ถ้า ลืม นับใหม่ ลืม นับใหม่ วนอยู่อย่างนั้นนะ จิตมันอยู่ตรงนี้ จิตมันอยู่ตรงนี้มันก็แสดงตัว ได้ แสดงตัวได้ เป็นสมาธิได้ ถ้าเป็นสมาธิได้ปั๊บ มันก็แตกต่างกัน

เพราะว่าเวลาเราภาวนาของเราคือเราอ่อนวอนขอ ตัวตนเราจะไม่ชัดเจน สมาธิ เราจะไม่มี จิตเราไม่มี จิตเราไปส่งออกไปไว้ที่คนอื่นหมด ไปหวังพึ่งคนอื่นหมด จิต

ส่งออกไปอยู่กับที่เราหวังฟังว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มันก็เลยว่าแห้ว เลยไม่มีอยู่จริง แต่พอเรากลับมากำหนดพุทโธ เรากลับมานับบริกรรมของเรา เราย่นับ

จิตของเรามันมีค่าอยู่ในตัวมันเองอยู่แล้ว แต่เพราะว่าเราไม่เห็นความสำคัญของมัน เราถึงส่งออก เอาจิตเราส่งออกไปหวังฟังสิ่งศักดิ์สิทธิ์ภายนอก แต่พอมาคำบริกรรมของมันเอง มาตั้งตัวของมันเอง มันจะเด่นชัดของมันขึ้นมา ถ้าเด่นชัดขึ้นมา นี่คือสัมมาสมาธิ

ฉะนั้น ให้ทำแบบนี้ กำหนดลมหายใจก็ได้ อานาปานสติก็ได้ พุทโธก็ได้ นับคำบริกรรมก็ได้ แต่ให้อยู่ตรงนี้ ให้จิตมันมีค่าบริกรรมอยู่ ให้มันตั้งมั่นขึ้นมา ถ้าตั้งมั่นขึ้นมา มันก็เป็นความจริง ถ้าเป็นความจริง มันก็เป็นความจริงของเรา

นี่พูดถึงว่า “อามาเคยอยู่แต่โรงเจ อยากให้ภาวนา จะทำอย่างไร”

อยากให้ภาวนานะ การภาวนาก็หาความสุขความสงบระงับในใจของตัวเอง ไม่มีสิ่งใดมีคุณค่าเท่ากับความสงบ ไม่มีสิ่งใดมีคุณค่าเท่ากับชีวิต ฉะนั้น ถ้าเราเข้าไปหาตรงนี้ได้ อยู่ที่ไหนก็ได้ จะอยู่ที่บ้านที่เรื้อน จะอยู่ที่ไหนนะ ให้รักษาใจของตัวเอง ใจของตัวเองถ้ามันสงบเข้ามา นั่นนะสุดยอด สุดยอดความปรารถนาของชาวพุทธเรา ถ้าสุดยอดปรารถนาแล้ว ตรงนั้นแหละสำคัญ

ฉะนั้น สิ่งที่บอกว่าไม่เคยภาวนา แล้วภาวนาไม่เป็น

ขอให้ภาวนาไป แล้วพอไปเจออะไรปั๊บ มันภาวนานะ ถ้ามันสงบหรือว่ามันมีความสัมผัส เขาจะตื่นเต้น เพราะมันเป็นปัจเจกตั้ง มันเป็นของสดๆ ร้อนๆ

แล้วเรานั่งอยู่ที่นี่ คนอื่นนะ ไม่ใช่ประมาทนะ ฟังก็ไม่รู้ เขาพูดจริงพูดปลอมก็ยังไม่รู้เลย แต่ถ้าคนเป็นฟังที่เดียวก็รู้ แล้วถ้าเป็นแล้ว เราอยู่ที่นี่ เราจะบอกต่อเองได้

แต่ถ้าบอกไปก่อนมันเหมือนว่าตุ๊กตาคนละตัวใจ ของเรามันตุ๊กตาก้านกล้วย ของพวกโยมมันตุ๊กตาบาร์บี้ มันคนละอย่างกันเลยคุยกันไม่รู้เรื่องใจ ของเรามันตุ๊กตาก้านกล้วย เรามันคนโบราณใจ

ฉะนั้น ให้มันเป็นจริงขึ้นมา มีตุ๊กตาแล้วเรามาคุยกัน ตอนนี่ไม่มีตุ๊กตาสักตัวหนึ่ง
ต่างคนต่างจินตนาการกันไป ของเราก้านกล้วยนะเว้ย ก้านกล้วยมันตัดที่ไหนก็ได้ ที่นี้
ไอ้บาร์บี้เขาทำซะสวยเชียว มันคนละเรื่องกันเลย แล้วพอมายกมันก็คนละเรื่อง มันไม่
มีตุ๊กตาไ้

ฉะนั้น ให้ภาวนาไป ถ้ามีสิ่งใดค่อยมาคุยกันตรงนั้น เริ่มต้นเอาความสงบของใจ
เอาตรงนี้ให้ได้ เอวัง